

KIMYO DARSLARINI OLIB BORISHDA MULTIMETIA VOSITALARINING AHAMIYATI

Mirxaitova Gulchexra Ergashevna

Toshkent viloyati Qibray tumani 34-maktab

Kimyo-biologiya fanlari o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada kimyo darslarida multimediali axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari va ularning afzallik tomonlari to'g'risida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: kimyo fani, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv elektron doska, animatsiya usulidan foydalanish.

KIRISH

Mamlakatimiz mustaqillikka erishilgandan keyin barcha sohalardagi kabi ta'lim tizimida ham jiddiy islohatlar amalga oshirildi ta'lim tizimida ham boshqa sohalarda singari sezilarli o'zgarishlar ro'y berayotganligi kun sayin yaqqol ko'rinib bormoqda. Turli ta'lim shakllari qatori ayniqsa, masofadan o'qitish keng qo'llanilayotgatliligi ham quvonchli hol. Ko'pchilik internetdan asosan yangiliklar manbai sifatida, informatsiya qidirish, elektron pochtdan foydalanish sir emas. Informatsion texnologiyalarining imkoniyatlari kundan - kunga oshib bormoqda. Hozirgi kunda internet turli sohalarga tadbiq qilindi. Internet texnologiyalar: masofadan o'qitish, elektron kutubxonalar, telemeditsina, telemetrologiya, elektron tadbirkorlik, elektron magazinlar va boshqalar. Hozirgi kunda xalq ta'limi tizimida o'quv jarayonini tashkil etishning zamonaviy uslublari sohasidagi so'nggi yutuqlarni kimyo faniga tatbig'ini chuqur o'rganish va zamonaviy ta'lim texnologiyalarini dars jarayoniga keng joriy etish talab qilinadi. Bu esa kimyo fanidan Davlat ta'lim standartlari, o'quv rejalari, dasturlar va uslublarni tubdan yangilash lozimligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, kimyo fanini o'qitishda zamonaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarning mustaqil ishlash faolligini oshirish, ularning ijodiy qobiliyatlarini yanada rivojlantirish uchun axborot-kommunikatsiya texnologiyalari hamda yangi avlod o'quv adabiyotlaridan foydalanish, bilimlar uzatilishining yangi shakllari va vositalarini ishlab chiqishni ham taqozo etadi.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) va ularni ta'lim jarayonida qo'llashga oid bilimlar, tajribalar o'quvchilarni yuksak bilim, intellektual salohiyat hamda yetuk malakaga ega bo'lishlarini ta'minlaydi. O'qituvchining axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida tayyorgarligini rivojlantirishda uzluksiz ta'lim tizimini takomillashtirish, uning samaradorligini oshirishga qaratilgan kimyo fanidan elektron darslar, animatsiya va virtual laboratoriya usullarini yaratish asosida kimyo

ta'limi samaradorligini oshirish tizimini yaratish taqozo qilinadi. Buning uchun o'quv-uslubiy qo'llanmalar va tavsiyalar ishlab chiqish hozirgi kunning eng dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Hozirgi kunda mamlakatimizda AKTning kundan-kunga rivojlanib borishi shu sohada tayyorlanadigan yosh kadrlarni har tomonlama yetuk bo'lishlarini taqozo etadi. Zamon talabidan kelib chiqqan holda kimyo fani o'qituvchisi quyidagilarni bilib olishi muhim va zarur deb hisoblaymiz:

-Kimyo fanidan rivojlangan mamlakatlar darajasiga chiqib olish uchun ta'limni jadallashtirish va samaradorligini oshirish maqsadida o'qitishda axborot-ta'lim tizimi yaratish zarurligini anglash.

-AKT sohasi yutuqlari to'g'risida ma'lumotga ega bo'lish.

-O'qitish jarayonini samarali tashkil etish uchun ta'lim maqsadi, mazmunini puxta o'rganib, ta'lim uslubi va vositalaridan unumli foydalanib, o'quvchilarning kimyo faniga bo'lgan qiziqishlarini shakllantirish.

-O'quvchining o'quv predmetini to'liq o'zlashtirishi uchun zaruriy pedagogik shart-sharoitlarni tayyorlashga erishishi kerakligi- ni bilish.

-Kimyo fanidan kafolatli natijaga erishish uchun o'qitishning axborot-ta'lim tizimi sharoitini tashkil etishda texnik, didaktik va tayyorgarlik muhitiga ega bo'lish kerak. Bunda:

Texnik muhit: kompyuter xonasi, internet tarmoqlariga ulangan kompyuterlar, interaktiv elektron doska, multimedia xamda mahsus jihozlangan o'quv zallari bo'lishi kerak.

Didaktik muhit: boshqarish imkoniyatiga ega bo'lgan o'quv-uslubiy qo'llanmalar, o'rgatuvchi va nazorat qiluvchi elektron ta'lim ashyolari, uslubiy ko'rsatmalar bo'lishi kerak. Bunday muhitlarni yaratish uchun quyidagilarga e'tibor berish lozim¹⁴:

-texnik muammolar: shaxsiy kompyuter va uni ishlashi uchun unga yordam beradigan qurilmalar, elektron dasturlar;

-didaktik muammolar: ta'lim tizimida foydalanish uchun kerak bo'ladigan o'quv-uslubiy qo'llanmalar, o'rgatuvchi va nazorat qiluvchi elektron ta'lim ashyolari;

-tayyorgarlik muammolari: kimyo fani o'qituvchisi va o'quvchining axborot-kommunikatsiya texnologiyalar, vositalardan to'liq foydalana bilishi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Fikrimizcha, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanib, kimyo fanini o'qitishning quyidagi afzallik tomonlari mavjud:

-kimyo fanidan mavzularni o'rganishda beriladigan bilimlar bir tizimga keltiriladi va o'zaro bog'liq ravishda o'rganiladi;

¹⁴ Pak M.S., Bondarenko D.K. Kimyo o'qitishda didaktik material.- Sankt-Peterburg: (Osipova), 2013 - 45 b.

-kimyo fanini o'qitish jarayonida mavzularni o'zlashtirishda o'quvchilarning bilimi faol ravishda kengaytirilib boriladi;

-bunda har bir o'rganilayotgan jarayon ko'rgazma asosida o'rganiladi va mavzu bo'yicha o'quvchilarda yetarli darajada ko'nikma va malaka hosil qilinadi;

-kimyo fanidan bajarilayotgan va ko'rsatilayotgan tajribalar o'quvchilarni shu fanga bo'lgan qiziqishini yanada oshiradi, o'quv materialini puxta o'zlashtirish, nazariy bilimlarini amaliy holda mustahkamlashga yordam beradi;

-kimyo fanidan o'quvchilarning faolligini oshirishga imkoniyat yaratiladi.

Bu esa o'z navbatida o'quvchilarning o'qish faoliyatini tubdan o'zgartirib, kelajakda yetuk va erkin fikrlovchi shaxs bo'lib yetishishiga imkon yaratiladi.

ADABIYOTLAR:

1. Omonov X.T., Xattaboev M.B. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. - Toshkent: (Iqtisod - Moliya), 2016 - 200 b.
2. Izzatullayeva, G. (2024). ABU ALI IBN SINO VA UNING FALSAFIY QARASHLARI. *Решение социальных проблем в управлении и экономике*, 3(5), 138-143.
3. Normurotovna, I. G. (2022). THE SPIRITUAL-PHILOSOPHICAL LEGACY OF IBN SINA AS PER NEWLY ESTABLISHED FINDINGS. *INTERNATIONAL JOURNAL OF RESEARCH IN COMMERCE, IT, ENGINEERING AND SOCIAL SCIENCES ISSN: 2349-7793 Impact Factor: 6.876*, 16(5), 143-147.
4. Обруева, Г. (2019). Об опыте интерпретации выразительных возможностей фразеологических единиц с именами собственными. *Иностранная филология: язык, литература, образование*, 4(1 (70)), 64-66.
5. Яковлева, С. В. (2018). О ПОНЯТИИ И СПОСОБАХ ОБРАЗОВАНИЯ ЭПОНИМОВ. *ББК 66.017. 77 С 56*, 89.
6. Костина, И. А. (2020). Фразеологические единицы с именами собственными библейских персонажей в английском и русском языках.
7. Turdiyeva, D. Z., & Kh, O. G. (2022). LISTENING IS AN INTEGRAL PART OF COMMUNICATION PROCESS. *Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali*, 3(5), 21-24.
8. KENJAYEVA, G. (2021). INTERPRETATION OF HOUSEHOLD REALITIES IN TRANSLATIONS OF A. KADIRI'S NOVEL" DAYS GONE BY. In *E-Conference Globe* (pp. 323-227).
9. Hamidov, B. B., & Kamolova, D. O. (2022). TEXNOLOGIK TALIM FANINI OQITISHDA PEDAGOGIK DASTURIY VOSITALARNING AHAMIYATI. *Вестник магистратуры*, (4-1 (127)), 62-67.

10. Ahmadovna, S. D., Tohirovich, R. E., Dilmurodovna, R. D., & Odilovna, K. D. Methodology of using AutoCAD software in developing technical creativity of students. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(4), 661-671.
11. Gafurov, B. Z. (2023). The main features of kinesthetic style in the learning process. *International Journal of Education, Social Science & Humanities. Finland Academic Research Science Publishers Solana, Cagayan Valley, Philippines*, 11, 61-69.
12. Журакулов, Р. (2018). Об особенностях фразеологии узбекских народных сказок. *Иностранная филология: язык, литература, образование*, 3(2 (67)), 47-51.
13. Касимова, Д. А., & Нематов, А. А. (2019). ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИММУНОПРОФИЛАКТИКИ НА ПРИМЕРЕ ГРИППА. *Интернаука*, 15(97 часть 1), 38.
14. Хамраев, А. А. (2005). Некоторые механизмы рубцевания язвы желудка при применении различных схем противоязвенной терапии. *Самарский мед. журн*, (1-2), 75-76.
15. Akhmedova, N. A., Valijonov, A. F., & Valijonova, S. A. (2023). Early diagnosis and adequate treatment of hepachargy in systemic lupuse reduction. *Open Access Repository*, 4(2), 248-252.
16. Sadikov, E., & Xodjayeva, M. (2024). Iltifotni Ifodalovchi Nutq Aktlarini O ‘Qirishda Psixodidaktik Omillarning Ahamiyati. *Академические исследования в современной науке*, 3(16), 44-47.
17. Tursunovich, S. E. (2024). Iltifot Va Etiketning Ijtimoiy-Madaniy Me’Yorlari. *Gospodarka i Innowacje.*, 43, 413-418.
18. Pak M.S., Bondarenko D.K. Kimyo o'qitishda didaktik material.- Sankt-Peterburg: (Osipova), 2013 - 45 b.
19. Kuzurman V.A., Zadorojniy I.V. Kimyo o'qitish metodikasi.- Vladimir: (VLDU), 2017 - 88 b.
20. Tillaboev I.N. Interaktiv elektron doskadan foydalanish uslubiyoti. // «Yosh matematiklarning yangi teoremlari» mavzudagi Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari. - NamDU, 2013.
21. Omonov H. T., Raxmatullaev N., Mirkomilov Sh. Kimyo o'qitish metodikasi. Oliy o'quv yurtlari uchun darslik. – T.: «Iqtisod-Moliya», 2013. -172-b.
22. Nizamova S.A. Kimyo ta'limi samaradorligini oshirishning innovatsion texnologiyalari. Monografiya. – T.: «Adabiyot uchqunlari», 2016.